

FANLARARO INTEGRATSIYA: «O‘ZBEKISTONNING ENG YANGI TARIXI» FANIDA AMALIY SAN’AT BEZAKLARINI O‘RGANISH METODIKASI

Turdaliyeva Dildora
Alisher qizi

Andijon davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada «O‘zbekistonning eng yangi tarixi» fanida amaliy san’at bezaklarini o‘rganish orqali fanlararo integratsiya metodikasi tahlil qilinadi. Amaliy san’at bezaklari nafaqat estetik ko‘rinish, balki tarixiy, madaniy va ijtimoiy ma’lumotlarni o‘zida mujassam etganligi sababli, ularni o‘rganish tarix darslarini yanada boyitadi. Maqolada fanlararo yondashuvning nazariy asoslari, amaliy san’at bezaklarini o‘quv jarayoniga kiritishning usullari va texnologiyalari ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, ushbu bezaklarning o‘quvchilarda madaniy xabardorlikni shakllantirish va milliy g‘ururni oshirishdagi roli tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar. Fanlararo integratsiya, O‘zbekiston tarixi, amaliy san’at, bezaklar, madaniy meros, ta’lim metodikasi, milliy g‘urur, tarixiy tahlil, madaniy xabardorlik, san’at ta’limi.

Kirish. O‘zbekiston amaliy san’ati ko‘p asrlik tarix va boy madaniy merosga ega bo‘lib, o‘zining naqshlari, rang-barangligi va bezaklari orqali ajralib turadi. «O‘zbekistonning eng yangi tarixi» fanida amaliy san’at bezaklarini o‘rganish nafaqat tarixiy bilimlarni chuqurlashtirish, balki o‘quvchilarda madaniy xabardorlikni rivojlantirishda ham muhim o‘rin tutadi. Ushbu maqolada fanlararo integratsiya doirasida amaliy san’at va tarix fanlarini birlashtirish orqali o‘quv jarayonini yanada boyitish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

Fanlararo integratsiya – bu o‘quv jarayonida turli fanlarni o‘zaro bog‘lash orqali bilimlarni tizimli tarzda o‘rgatish usuli. Fanlararo integratsiya turli fanlar o‘rtasidagi chegaralarning yo‘qolishi, ularning bir-biri bilan chambarchas bog‘lanib, yangi bilim sohalari va tadqiqot yo‘nalishlarining paydo bo‘lishi jarayonidir.¹ Bu jarayon zamonaviy ilm-fanning rivojlanishidagi asosiy tendensiyalardan biri hisoblanadi. Integratsiya turli fanlarning metodologiya va bilimlarini birlashtirib, murakkab ilmiy va amaliy muammolarni hal qilishga imkon beradi. Masalan, ekologiya muammolarini yechish uchun biologiya, kimyo, fizika, geografiya va boshqa fanlarning bilimlari zarur. Turli fanlarning metodologiyasi va texnologiyalaridan foydalanish ilmiy tadqiqotlarning samaradorligini oshiradi va yangi ilmiy kashfiyotlarga olib keladi. Fanlararo integratsiya ta’lim tizimida ham qo‘llanilib, talabalarning bilim darajasini

¹ Yoqubov I. et al. FANLARARO INTEGRATSIYA (Odil Yoqubov asarlari misolida) //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 20. – №. 2. – С. 112-117.

oshiradi va ularni murakkab muammolarni hal qilishga tayyorlaydi. Integratsiya turli fanlarning o'zaro bog'liqligi va ta'sirini ko'rsatib, insonning dunyoqarashini kengaytiradi va chuqurlashtiradi.² Undan tashqari tarix va amaliy san'atni integratsiya qilish quyidagi maqsadlarga xizmat qiladi:

Madaniy xabardorlikni oshirish: Amaliy san'at bezaklarini o'rganish orqali o'quvchilar o'z milliy meroslariga chuqurroq tushuncha hosil qiladilar.

Tarixiy tahlil ko'nikmalarini rivojlantirish: Bezaklar yordamida tarixiy voqealarning badiiy aksini tushunish imkoniyati yaratiladi.

Estetik ta'lim berish: Tarix darslarini badiiy elementlar bilan boyitish o'quvchilarda ijodiy va estetik ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Amaliy san'at bezaklarini o'rganishning ahamiyati

Amaliy san'at bezaklari tarixiy voqealarni, madaniy qadriyatlarni va milliy an'analarni aks ettiradi. Masalan, Islom davri naqshlarini geometrik va o'simlik naqshlari orqali islom san'atining estetikasini tushunish. Temuriylar davri bezaklarini ko'k va turkuaz rangdagi nafis naqshlar orqali madaniy yuksalish davri haqida ma'lumot olish. Mustaqillik davri san'atini esa milliy uyg'onish va madaniy tiklanish jarayonlarini aks ettiruvchi bezaklarni tahlil qilish.

Metodik yondashuvlar

Vizual materiallardan foydalanish va amaliy mashg'ulotlar. Tarixiy san'at asarlarining fotosuratlarini, video lavhalar va muzey eksponatlari orqali o'quvchilarga bezaklarning tarixiy va madaniy mazmunini tushuntirish. O'quvchilarga o'zlari naqsh chizish yoki tarixiy bezaklarni qayta tiklash vazifalarini topshirish orqali darslarni interaktiv o'tkazish. Amaliy san'at naqshlarining turli davrlardagi o'zgarishlarini tarixiy voqealar bilan bog'lagan holda tahlil qilish.

Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt. 3D modellash va virtual muzey texnologiyalari orqali o'quvchilarga tarixiy san'at obidalarini o'rganish imkoniyatini berish. Bezaklarni tahlil qilishda va ularning kelib chiqishini aniqlashda sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish.³ Amaliy san'at naqshlarini o'rganish uchun maxsus ilovalar orqali o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlash.⁴ Amaliy san'at bezaklarini «O'zbekistonning eng yangi tarixi» faniga integratsiya qilish quyidagi natijalarga olib keladi:

- O'quvchilarning milliy g'ururi va tarixiy ongini rivojlantirish.
- Tarixiy voqealarni badiiy aks ettirish orqali o'quv jarayonini boyitish.
- Madaniy merosni o'rganish va uni saqlab qolishga qiziqishni oshirish.

Tavsiya etiladigan yondashuvlar: Har bir tarix darsida milliy san'at namunalari va naqshlariga alohida e'tibor qaratish, uzey ekskursiyalari va amaliy mashg'ulotlarni o'quv dasturiga kiritish, hamda zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanish.

Xulosa. Fanlararo integratsiya doirasida amaliy san'at bezaklarini o'rganish «O'zbekistonning eng yangi tarixi» fanining mazmunini boyitadi, o'quvchilarda

²Nigmatova M. ADABIYOT FANINI O'QITISHDA FANLARARO INTEGRATSIYA //GLOBAL TA'LIM VA MILLIY METODIKA TARAQQIYOTI. – C. 416.

³ Ikramovich X. X., Muzaffarjon o'g'li A. A. TA'LIM SIFATINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYASINING AHAMIYATI //ZAMONAVIY TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI. – 2024. – T. 1. – №. 1. – C. 295-297.

⁴ Abdurasulevich A. A. TA'LIM TIZIMIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI QOLLASHNING AXLOQIY JIHATI //Science and innovation. – 2024. – T. 3. – №. Special Issue 57. – C. 176-178.

madaniy xabardorlikni oshiradi va milliy merosga hurmatni shakllantiradi. Tarix va san'atning uzviy bog'liqligi ta'lim jarayoniga yangicha yondashuvlar kiritish imkonini beradi. Fanlararo integratsiya ilm-fanning rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. U yangi ilmiy kashfiyotlarga, texnologiyalarga va innovatsiyalarga olib keladi. Shuningdek, u insonning dunyoqarashini kengaytirib, atrof-muhitni tushunishga va unda yuzaga keladigan muammolarni hal qilishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Yoqubov I. et al. FANLARARO INTEGRATSIYA (Odil Yoqubov asarlari misolida) //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 20. – №. 2. – С. 112-117.
2. Nigmatova M. ADABIYOT FANINI O 'QITISHDA FANLARARO INTEGRATSIYA //GLOBAL TA'LIM VA MILLIY METODIKA TARAQQIYOTI. – С. 416.
3. Ikramovich X. X., Muzaffarjon o'g'li A. A. TA'LIM SIFATINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYASINING AHAMIYATI //ZAMONAVIY TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI. – 2024. – Т. 1. – №. 1. – С. 295-297.
4. Abdurasulevich A. A. TA'LIM TIZIMIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI QOLLASHNING AXLOQIY JIHATI //Science and innovation. – 2024. – Т. 3. – №. Special Issue 57. – С. 176-178.